

'AKO SVIMA VRATIMO NOVAC OD KARATA, BANKROTIRAT ĆEMO' Organizatori od publike traže solidarnost, udruga Potrošač: 'Zašto bi vas kupci kreditirali?'

AUTOR: Tena Šarčević, Vid Barić

INmusic 2019.

Sad je i službeno - hrvatsko festivalsko ljeto je otkazano, ili, kako inzistiraju brojni organizatori- odgođeno je. The Garden, koji je suorganizator svih festivala koji se održavaju u The Garden Resortu u Tisnom, objavio je da se svih sedam festivala koji su se trebali održati tamo prebacuju za 2021. godinu.

To su redom Hospitality On The Beach, Love International, Suncebeat, Outlook Origins, Defected Croatia, Dimensions i Dekmantel Selectors, zbog kojih je The Garden najveća hrvatska festivalska oaza, odmah uz popularno Zrće. Prošloga tjedna istu je informaciju vezanu za održavanje objavio i INmusic, a lista festivala koji su otkazani uskoro bi mogla postati veća od onih koji nisu. Od većih okupljanja, (još) nisu otkazani Seastar, Forestland, Sonus, festivali na Obonjanu, kao ni gigantska Ultra te Exit u susjednoj Srbiji. Najboljem se nadaju i brojni organizatori manjih festivala. No zbog epidemiološke situacije i zatvorenih granica, postavljaju se brojna pitanja važna pitanja za glazbenu i festivalsku industriju. Hoće li se vraćati novac za već kupljene karte, hoće li i kako će institucije pomoći organizatorima, hoće li se i službeno ozakoniti vaučeri te koje će u konačnici biti posljedice za ovu branšu?

Pošteni prema publici

Detalje odgode svih festivala u The Garden Resortu u Tisnom dao nam i čelni čovjek Gardena **Nick Colgan**, koji govori da im je to bila jedina opcija.

- U problemu nije samo glazbena industrija, nego i cijeli turistički sektor. Mi smo gotovo mjesec dana diskutirali o tome koji je najbolji potez i zaključili da je najbolje da odmah prebacimo sve festivale na iduću godinu nego da čekamo striktnu upute o održavanju ove vrste događaja, kao što je, na primjer, slučaj u Njemačkoj ili Nizozemskoj, gdje je već jasno da ovakva događanja tijekom ljeta neće biti moguća.

Zaključili smo da je fer prema našoj publici, gostima i onima koji rade s nama da se što prije odlučimo za neku opciju, da svi budu u mogućnosti na vrijeme se organizirati - kaže nam Colgan.

• Kaže da je trenutno teško išta planirati, no da se svi nadaju da će se kriza preživjeti, a event industrija ponovno početi graditi čim to bude moguće. U jednome će se trenutku očekivati i reakcija institucija.

- Hrvatske su vlasti generalno odradile solidan posao s obzirom na iznimno teške okolnosti u kojima su se svi našli. Iskreno, sigurno bih radije bio ovdje nego u Velikoj

Britaniji - kaže nam ovaj Britanac, koji već 15-ak godina živi u Hrvatskoj, pa nastavlja: Već ova prva faza relaksacije mjera je teška, a zapravo je vjerojatno najlakša. Počelo je popuštanje mjera i otvaranje ekonomije, a sada ćemo vidjeti hoćemo li uspjeti sve pokrenuti i istovremeno se pobrinuti da svi budu sigurni. Ljudi će trebati usmjeravanje i moraju razumjeti koji je plan jer je sadašnjost teška. Ljudi gube poslove - kaže Colgan, dodajući da nam preostaje vidjeti kako će vlade diljem Europe pomoći event industriji. No pomoći im, barem simbolično, trenutno mogu oni koji su već kupili svoje festivalske karte. Većina festivala koji su se trebali održati u The Garden resortu nudi povrat novca, ali i poziva publiku na solidarnost te na to da ostave svoje karte, koje će im vrijediti i za iduću godinu.

- Sretni smo jer su naši festivali zapravo zajednice ljudi koje imaju zajedničku ljubav prema glazbi i međusobno se znaju. Ne znam koji će biti postotak ljudi koji neće tražiti povrat novca, ali sam siguran da će ih biti. Mi smo baš zato odmah objavili sigurne datume održavanja svakog festivala za iduću godinu, da ljudi odmah mogu sve planirati. Taj novac od ulaznica je festivalima i jedna vrsta garancije da će doista moći ući u iduću godinu i vjerujem da će puno ljudi to prihvatiti i podržati. Neki će, naravno, poželjeti i povrat novca, pa će se i on vraćati u jednoj točki, pretpostavljam uz oduzimanje iznosa za administrativne troškove. U svakom slučaju, za oporavak će trebati puno vremena - zaključuje Colgan. Diljem svijeta se već tjednima otkazuju velika događanja, sportska, umjetnička i festivalska. Njemačka je do kraja kolovoza stopirala sva događanja za koja se očekuje da će okupiti više od 1000 ljudi.

Nakon duge tradicije i megapopularnosti koju je stekao, prvi put je otkazan i veliki američki festival Burning Man, a neće se dogoditi ni Ultra Music Miami, kao ni kulturni Glastonbury, predviđen za kraj lipnja.

Među brojnim sličnim žrtvama Covid-19, u Hrvatskoj je prvi nastradao Hideout festival na Zrću, koji se trebao održati od 21. do 25. lipnja, a do daljnjega je u našoj zemlji zabranjeno održavanje svih okupljanja s više od 5 osoba. Svi domaći koncerti najavljeni do sredine travnja su otkazani, izgledno je da će tako ostati do sredine svibnja.

Osim navedenih kapitalnih ljetnih festivala, ovih su tjedana u Hrvatskoj bili otkazivani i brojni manji koncerti, gigovi i turneje, zatim kazališne predstave i kino prikazivanja, kao i kojekakve izložbe, susreti i konferencije. Dakle, razna događanja za koja su mnogi svoje ulaznice nabavljali tjednima, pa i mjesecima ranije.

Glazbeni promotori i organizatori velikih festivalskih događanja tvrde da bi ova situacija mogla uništiti industriju zabave te se zalažu za koncept vaučera, kojim bi kupcu, u slučaju da i on na to pristane, ponudili vaučer u protuvrijednosti kupljene karte. Tako bi on mogao posjetiti neko drugo koncertno ili festivalsko događanje u njihovoj organizaciji jednom kad se situacija s koronom smiri. U jeku otkazivanja/odgađanja festivala i koncerata u čitavom svijetu vlasti nekih europskih država čak su i ozakonile ovaj koncept, kako bi spasile industriju od totalne propasti, a domaći promotori ističu primjere Belgije i Italije, gdje su dekretima donesena rješenja da ne postoji obveza vraćanja novca za karte kupljene za događanja koja su otpala uslijed korone.

Od naših organizatora doznajemo da bi htjeli učiniti isto - uputiti prijedlog Vladi RH da donese prijedlog takvog zakona i kod nas. O sličnome razmišljaju i Slovenci, gdje ekipa iz ArtFesta, koja već petnaest godina organizira poznati i masivni festival Metal Days u Tolminu, koji uredno posjećuje do 15.000 ljudi, predvodi glasove koji se zalažu za mogućnost povrata novca u vaučerima u toj zemlji. I oni tvrde da bi istovremeni povrat novca za kupljene karte cijelu industriju bacio na koljena.

Istovremeno, čitav europski glazbeni sektor je na nogama zbog iste problematike, pa su tako ovih dana najvažnije glazbene europske organizacije uputile zajedničko pismo Europskoj uniji, u kojem ju pozivaju na "europska i nacionalna ulaganja" kako bi se pomoglo glazbi u ovoj krizi. Pozivaju EU na "javnu podršku" i "strukturne politike" kojima bi se pomoglo industriji.

Prioriteti u krizi

“Glazba i industrija se trebaju spasiti”, supotpisuju, između ostalih, iz Europskog glazbenog vijeća, Međunarodne federacije glazbenika, Europske jazz mreže i Europske festivalske asocijacije, navodeći kako će upravo glazba, u vremenima koja dolaze iza virusa, pomoći europskim građanima da “obnove prijeko potrebne kulturalne i društvene veze”.

U tom svjetlu ne čudi interes domaćih promotora za eventualnim ozakonjenjem mogućnosti vaučera za povrat novca. Muzički i festivalski ekosistem je ogroman, troškovi su veliki, prihodi utječu na mnoge u “supply chainu”, a mnoga od otkazanih događanja su u trenutku pojave koronavirusa, kako tvrde organizatori, bila u fazi produkcije.

Nastupi i turneje velikih muzičkih zvijezda dogovaraju se i do 12 mjeseci unaprijed, navode, dodajući da kada bi svi kupci koji su nabavili ulaznice za INmusic ili Ultru - koje su odavno bile u prodaji, dok o virusu još nije bilo riječi - zatražili hitan povrat novca, industrija bi kolabirala, zbog čega bi se na tisuće ljudi i firmi potencijalno moglo naći u problemu.

Što su vaučeri

Koncept vaučerizacije ozakonile su Belgija i Italija, a isto bi se, prema medijskim napisima, uskoro trebalo dogoditi i u Njemačkoj te Austriji. Što će se po tom pitanju dogoditi u Hrvatskoj ostaje za vidjeti.

- Vani postoje razne inicijative vezane uz ovu problematiku. Jedna od njih je da organizator otkazanog događanja targetiranoj skupini pokuša objasniti da je jedan od načina da se pomogne toj vrsti kulture taj da se ostave uplaćena sredstva u budžetu festivala.

Kupac bi naknadno mogao konzumirati isto ili drugo događanje s istom ulaznicom. No takav model možda ne odgovara manjim promotorima jer smatraju da bi mogao napraviti kontraefekt te da bi izgubili dio publike - smatra Vedran Meniga iz Pozitivnog Ritma koji organizira Outlook, Dimensions i Seasplash festivale.

- Ako bi svi zatražili povrat novca, industrija bi bankrotirala. Industrija treba nekakvo živo tkivo, a to su sredstva koja su bila uplaćena od prodaje ulaznica, kako bi organizacijske strukture festivala mogle preživjeti do popravka situacije.

Publika na taj način kao da ostavlja jedan bon, investiciju industriji koja je zaustavljena s koronom i koja mora preživjeti ovu krizu, jer ljudi će se i nakon virusa htjeti družiti, okupljati, kulturno uzdizati i, na kraju krajeva, zabavljati - komentira Meniga.

Dodaje da smatra vrlo bitnim kako će se prema svemu ponijeti institucije i zakonodavac, posebno s obzirom na to da su, kako ističe, domaći glazbeni festivali i njihovi promotori odradili golem posao za promociju hrvatskog turizma, ali i mnogo doprinijeli hrvatskom gospodarstvu.

- Kada bi institucije vratile kap onoga što smo mi uložili u naš turizam i gospodarstvo, to bi bilo nemjerljivo i spasilo bi nas. Ipak, ja vjerujem da će ljudi prepoznati važnost našeg sektora prije nego institucije, koje nas odavno stavljaju pod egidu entertainmenta i na jedan način zapostavljaju - smatra Meniga pa dodaje da su on i ostali promotori, iza kojih su etablirani domaći glazbeni festivali, “prije mnogo godina ušli u SF misiju da nezavisna kulturna promocija u Hrvatskoj postane održiva aktivnost”.

Igor Vujović, stručnjak za zaštitu potrošača: 'Ne postoji razlog da netko odbije vratiti novac za neobavljenom uslugu'

- Slični modeli se već provode u raznim industrijama, recimo vjenčanja i krstitki, gdje većina organizatora za prvu ruku nudi vaučer, prolongiranje na novi datum, što ide sa samim općim uvjetima poslovanja, ali treba se staviti naglasak na to da ovo nije normalna situacija te bi opće uvjete trebalo primjenjivati uz odmake - smatra **Igor Vujović** te ističe da bi prije prihvaćanja koncepta vaučera trebalo ispitati imaju li

organizatori događanja kakvo osiguranje za njihovo neodržavanje te spadaju li u red onih kojima je država financijski pomagala u krizi.

Igor Vujović

- Ne vidim zašto bi odbili vratiti novac za neobavljenu uslugu u tom slučaju. Ja sam, dakle, uslugu platio i bilo mi je garantirano da će se odviti u tom terminu. Na kraju je sve bilo zabranjeno od strane države i ja nisam bio u mogućnosti izvršiti tu uslugu. Ne zbog hira, nego jer mi je država zabranila. Odluka nije bila moja i ja bih trebao imati pravo na povrat novca - razlaže Vujović i dodaje:

- Druga strana govori da im to čini minuse. Mene to ne zanima. Zašto bih ja, kao potrošač, njima poklonio svoje novce? U istoj smo poziciji, i organizator i ja. I ja sam imao produkcijske troškove da zaradim novac za njihovu kartu. U krajnjem slučaju, trebalo bi se upitati i koji su to njihovi troškovi, ako se događanje nije održalo. Ako i budu išli zakonodavcu s takvim prijedlogom, mora se raditi o modelu u kojemu se klasični povrat novca ne izostavlja kao izbor. U svakom slučaju, mislim da nema šanse da takvo što ikada bude usvojeno. Ipak je potrošač glavni nositelj trgovine.

Zoran Marić: Zašto INmusic ne vraća novac za karte: 'Ove ulaznice vrijede za sljedeću godinu, a lineup će biti isti'

Što ova krizna situacija s koronavirusom po vama znači za cijelu industriju?

- Cijela industrija u potpunosti je ostala bez prihoda, kupovina ulaznica je stala, novac u sustavu je uglavnom zamrznut na depozitnim računima. Uostalom, zbog zatvaranja gospodarstva te straha od budućnosti i neizvjesnosti cijelom gospodarstvu je likvidnost postala ogroman problem koji se jedino može olakšati snažnim državnim intervencijama.

Zoran Marić

Mislite li da bi Hrvatska trebala ozakoniti koncept vaučera po uzoru na, na primjer, Italiju ili Belgiju?

- Koncept vaučera je uveden u avio industriji u svim zemljama, jer niti najveće kompanije u avio prijevozu nemaju likvidnost da bi mogli vraćati novce za otkazane letove u slučaju više sile pa se zbog toga mogu dobiti samo vaučeri kojima se bira neki drugi let. Organizatori u Hrvatskoj mogli su se zaštititi od posljedica djelovanje više sile time da propišu Pravila i uvjete pod kojima prodaju ulaznice kako ih je INmusic festival propisao pri samom pokretanju festivala i na snazi su već 15 godina. Očito puno organizatora nije imalo definirana i unaprijed objavljena Pravila kojim bi se zaštitili u slučaju djelovanja više sile od obveza koje ne mogu ispuniti i zbog toga bi svakako trebalo pronaći konsenzualno rješenje u vidu omogućavanja vaučera za otkazane koncerte za koje je bio predviđen povrat novaca, a koji bi se mogli iskoristiti do kraja 2021.

Što je s ulaznicama za INmusic?

- Ulaznice za INmusic festival #15 naravno vrijede za nove datume održavanja INmusic festivala #15 sukladno festivalskim pravilima koja su na snazi već 15 godina. Otkazivanje svih koncerta i svih festivala dovodi organizatore u bezizlaznu situaciju i doista bi u situaciji djelovanja više sile razumijevanje i solidarnost koncertne i festivalske publike bila neophodna. Razumijevanje i solidarnost kod ogromne većine publike je na djelu, naravno da uvijek ima pojedinaca koji i slučaju djelovanja više sile kakvu moderno društvo i ekonomija nije do sada susrela smatraju da čak i pravila koja su unaprijed postavljena i objavljena za njih ne trebaju vrijediti.

Hoće li lineup INmusica za iduću godinu biti isti kao što je najavljeno za ovu?

- Vrlo je vjerojatno da će do sada objavljeni program 15. INmusica biti isti i za nove datume festivala. Svi su pogođeni pandemijom pa tako i bendovi i zbog toga pokazuju puno razumijevanja. Svi bendovi trenutno rade na odgađanju turneja za 2021., a kako je to složen proces zahtijeva dosta vremena i strpljenja.

Huzp Udruga Potrošača

Svi koji se bave organiziranjem koncerata moraju poslovati u skladu sa Zakonima Republike Hrvatske i ne mogu imati svoja pravila koja nisu sukladna Zakonima. To što su neki napisali da ne vraćaju novac treba propitati je li to uopće zakonito. Tako bi na primjer svaki trgovac mogao napisati ne vraćamo novac, ali mi imamo zakone koji štite potrošače da dobiju svoj novac. Treba pisanim putem zatražiti svoj novac, a kada se trgovac ogluši o zahtjev potrošača treba napraviti prijavu državnim inspektorima

[Sviđa mi se](#) · [Odgovor](#) · 1 min

Marino Djubre

Mariću, ko te ne zna mislit će da si dobra osoba i biznismen.. Festival ti je bio na rubu i prije korone. Zato želim da ljudima vratiš pare i da te zgaze njihovi odvjetnici

[Sviđa mi se](#) · [Odgovor](#) · 49 min

Darko Bertone

Hahaha, da kakav biznis!!! Necemo vam vratiti novce za uslugu koju vam nismo isporucili. Ova firma nece dalje!

[Sviđa mi se](#) · [Odgovor](#) · 1 · [44 min](#)

[Mario Kovačević](#)

Baš ce se obogatit tim kreditiranjem kako piše u naslovu , s kamatom od 0,1% na oročenu stednju.

[Sviđa mi se](#) · [Odgovor](#) · 1 · [25 min](#)